

Minnesanteckningar från seminarium anordnat av Nordiska Centrum angående Äldreråd den 4-5 oktober i Stockholm

Nordens Vårdscenter Stockholm och Helsingfors är en institution under Nordiska ministerrådet med 24 medarbetare. De samarbetar om Vårdsplanering; Funktionshinder Folkhälsa och Integration.

Anordnar seminarier och ger ut publikationer (vårdsplanering, demens och Kost- och fysisk aktivitet hos äldre vuxna i Norden). Driver projekt Åldersvänliga och hållbara samhällen i Norden.

Anslag 300 miljoner/år.

NORGE

I Norge är det lagstadgat i kommunallagen att Äldreråd ska finnas. Kommunstyrelsen och fylketinget väljer medlemmar. Valbar ska ha fyllt 60 år. Rådet är rådgivande och rätt att yttra sig i ärenden. Valen sker på hösten efter övriga val i september. 4års mandat. Ks/fylket bestämmer själva hur många ledamöter det ska vara. Viktigt med bred representation dvs olika erfarenheter och bakgrund. Ks/fylket ansvarar för det. Ordföranden och vice ordförande väljs bland rådsmedlemmar. Det verkar som inga utpekade politiker ingår i rådet.

Rådet får tillgång till ett sekretariat, med resurser som skall vara tillräckliga för att biträda rådet. Rådets sekreterare är länken mellan tjänstemän och politiker i nämnderna. Upp till resp ks/fylke att avgöra vad kommunen/fylket bistår med. Sammanträdesarvoden utgår, reseersättningar, traktamenten och ev bortfall av arbetsinkomst.

Kommunen och fylket skall redovisa allt som berör de äldre. Rådet kan ta upp egna ärenden. Rätt till yttranden i ärenden. Alla ärenden behandlas i rådsmötet.

Många fylken dvs regioner ordnar möten för alla äldreråd i fylket. Ett årligt nationellt äldrerådsmöte anordnas, där representanter för alla äldreråd möts, dock inget nationellt sekretariat.

Ex. Aker kommun (100 000 inv). Vanligtvis har råden 7-11medlemmar.Möten 1g/mån. Fasta möten med politiker. Tät dialog med tjänstemän på mötet och mellan möten. Deltar i arbetsgrupper. Biträder med yttranden. Har medborgarmöten.

Dialog politiker. Mer dialog än vakthund!

DANMARK

Även Danmark har lagkrav. Fem regionala äldreråd sk regionråd som stöder verksamheten lokalt i en sk landsorganisation för alla 98 kommuner med sina äldreråd. Äldreråden väljs vart 4:e år. Fyllda 60 år. Direkta val. Ofta tidigare politiker. Minst 5 medlemmar/råd. Möten 1 g/mån. Svarar på remisser, täta kontakter med tjm, medborgarmöten. Staten kompenserar ekonomiskt. 52,1 mkr för denna organisation. Kommunen ställer lokaler tillförfogande och bistår med sekreteraresurser.

FINLAND

Sedan den 1 januari 2022 har Finland en äldreombudsman, som skall verka självständigt och oberoende. Ta tillvara äldres rättigheter.

Kommunala äldreråd finns dvs är lagstadgat. Kommunstyrelsen inrättar. Rådet ska kunna påverka planering o beredning och uppföljning av ärenden, som betyder mycket för de äldres hälsa, vårdsplanering, boende, delaktighet.... Ks ska se till att sörja för äldrerådets förutsättningar.

Nytt är 21 st Vårdsområden (2023) som ska se till en regions behov avseende socialt, sjukvård och brandsäkerhet och varje vårdsområde ska ha ett rådgivningsråd för vårdsområdet, och väljs från ngt av de kommunala rådgivningsråden till vårdsområdet för att garantera de äldre att kunna delta och påverka. Från de kommunala rådgivningsråden, ska minst en repr. hämtas. Ett rådgivningsråd ska finnas inom vårdsområdets styrelse. Staten tar över finansiering.

ÅLAND

Jfr Finland men en egen Landskapsorganisation. Rådgivningsråd finns, Lag 2021. 16 kommuner, ganska små. Jobbar med Budkavle! Lång lista som lämnas till Finlands riksdag.

ISLAND

Council of Aging. (1981) Ung människor. 32 medlemmar. Syfte förbättra för äldre. Ordf 45 år

GRÖNLAND

Ingen lag. En opolitiskt anställd person reser runt och skaffar sig uppfattning om äldreomsorgen och rapporterar till politiken om behov. Svårt nå fram många olika dialekter. Valfläsk – blir aldrig genomfört! 1,8 mkr/år. Hon försöker få fram behov av hemtjänst, de yngre flyttat in till tätorter, de äldre kvar. Även behov av särskilda boenden.

FÄRÖARNA

550 000 inv. Små kommuner. 8 distrikt

Äldrelag, 4års mandatperiod. Fyllt 60, alla kan ställa upp. 1 g/mån, 4 g/år ska politiken vara med. Byggansvarig finns i rådet.

Jag har försökt översätta så gott det går och tittat på power point bilderna ett antal gånger från Norge, Danmark, Finland och övriga. En företrädare från Göteborg drog hur de arbetar. Det enda jag lade på minnet var att ks listan var ett viktigt underlag vid sammanträdena. Ger en bra bevakning av pågående ärenden och de beslut som redan tagits.

Catharina Hedin

KPR ledamot SPF.Seniorerna

